

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ในการศึกษาเรื่องการประเมินผลกระทบที่มีต่อมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ (Economic Value Added : EVA) ขององค์กรจากพัฒนาการของธุรกิจโทรคมนาคมไทยกรณีศึกษา บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) (บมจ. ทีโอที) มีวัตถุประสงค์เพื่อนำแนวคิด EVA มาใช้ประเมินผลการดำเนินงานและผลกระทบจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปของธุรกิจโทรคมนาคม เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างตลาดโทรคมนาคม นโยบายของภาครัฐ และการออกหลักเกณฑ์ขององค์กรกำกับดูแลธุรกิจ โทรคมนาคม ที่มีต่อ บมจ. ทีโอที โดยนำผลการดำเนินงานทางการเงินของ บมจ. ทีโอที ระหว่างปี 2547 - 2549 มาวิเคราะห์ตามแนวคิด EVA สรุปผลการศึกษา ได้ดังนี้

1) ผลงาน EVA ของ บมจ. ทีโอที ระหว่างปี 2547 - 2549 มีผลงานติดลบเพิ่มขึ้นทุกปี แตกต่างจากผลงาน EVA ในช่วงปี 2544 - 2546 ที่มีผลงานติดลบลดลงทุกปี เนื่องจากผลกระทบจากการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นทำให้รายได้ของบริษัทลดลงตามลำดับ ประกอบการเป็นองค์กรของรัฐทำให้มีการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่ซ้ำ โดย บมจ. ทีโอที มีผลงาน EVA ระหว่างปี 2547 - 2549 ติดลบเฉลี่ยปีละประมาณ 15,000 ล้านบาท และมีแนวโน้มติดลบเพิ่มขึ้นเนื่องจาก บมจ. ทีโอที มีทุนทรัพย์สูงถึงประมาณ 130,000 ล้านบาท ซึ่งมีต้นทุนค่าเสียโอกาสเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณร้อยละ 10 ดังนั้นหากจะต้องทำให้ EVA ของ บมจ. ทีโอที มีค่าเป็นบวก บมจ. ทีโอที จะต้องหารายได้จากการดำเนินงานหลังหักภาษี (NOPAT) ให้ได้มากกว่าประมาณ 13,000 ล้านบาท ซึ่ง ในปี 2547 บมจ. ทีโอที มี NOPAT เพียงพันกว่าล้านบาทเท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้นในปี 2548 และ 2549 แค่น OPAT ก็ติดลบสูงถึงประมาณ 3,000 ล้านบาท

2) บมจ. ทีโอที ไม่เพียงหารายได้ไม่ได้ไม่คุ้มค่าต้นทุนค่าเสียโอกาสของทุนทรัพย์ที่มีอยู่แล้ว แต่แค่ผลประโยชน์ของบริษัทเอง ตั้งแต่ปี 2548 ก็ประสบภาวะขาดทุนอยู่แล้ว จึงจำเป็นต้องเร่งหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อให้องค์กรสามารถอยู่ได้

3) การพิจารณา EVA จะไม่รวมสินทรัพย์จากการรับโอนจากสัมปทานเนื่องจากการโอนสินทรัพย์ให้ บมจ. ทีโอที เมื่อบริษัทเอกชนคู่สัญญาสร้างเสร็จตามสัญญาความร่วมมือแบบ (Build Transfer Operate - BTO) เนื่องจากเป็นเพียงการโอนกรรมสิทธิ์ให้เป็นของ บมจ. ทีโอที แต่สิทธิ

4) สำหรับสินทรัพย์ที่ บมจ. ทีโอที สามารถนำไปบริหารจัดการเพื่อก่อให้เกิดรายได้จะมีมูลค่าเฉลี่ยประมาณ 130,000 ล้านบาท อย่างไรก็ตามสินทรัพย์ที่ บมจ. ทีโอที มีส่วนหนึ่งเป็นการลงทุนเชิงสังคมที่ไม่ได้คำนึงถึงความคุ้มค่าในเชิงธุรกิจ แต่เป็นการพิจารณาผลตอบแทนในรูปแบบของ Economic Internal Rate of Return (EIRR) เนื่องจากเป็นโครงการเชิงสังคมตามภารกิจของรัฐวิสาหกิจ เช่น โครงการโทรศัพท์ทางไกลชนบทที่เพิ่มโอกาสให้การประชาชนที่อยู่ห่างไกล โครงการส่งเสริมการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมที่ทำให้เยาวชนที่ด้อยโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ กว่า 11,000 โรงเรียนทั่วประเทศ โครงการ TOT IT School ซึ่งมอบห้องเรียนสารสนเทศ กว่า 35 โรงเรียนในทุกภาคของประเทศ เป็นต้น จึงส่งผลให้สินทรัพย์เหล่านี้ไม่สามารถสร้างรายได้ได้คุ้มค่าต้นทุนเงินลงทุนที่ลงไป เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ EVA ของ บมจ. ทีโอที ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น

5) บมจ. ทีโอที เริ่มมี Net Operating Profit After Taxed ติดลบตั้งแต่ 2548 เนื่องจากรายได้หลักของ บมจ. ทีโอที จากการให้บริการโทรคมนาคม ได้แก่ บริการโทรศัพท์บ้าน คิดเป็นร้อยละ 57.3 ของรายได้รวม ซึ่งรายได้ดังกล่าวมีแนวโน้มลดลงโดยตลอดจากภาวะการแข่งขันและบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ซึ่งเป็นบริการทดแทนที่เติบโตอย่างรวดเร็วเนื่องจากมีความสะดวกในการใช้งานมากกว่า ประกอบกับโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีการแข่งขันทางด้านราคาที่สูงมากทำให้ผู้บริโภคปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้งานโทรศัพท์จากโทรศัพท์บ้านเป็นโทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นเป็นปกติทั่วโลก นอกจากรายได้หลักของ บมจ. ทีโอที จะลดลงแล้ว ด้านค่าใช้จ่าย บมจ. ทีโอที มีค่าใช้จ่ายบุคลากรสูงถึงร้อยละ 30 ของค่าใช้จ่ายรวม ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายคงที่ที่เพิ่มขึ้นทุกปี และบริหารจัดการยากเนื่องจากเป็นข้อจำกัดของรัฐวิสาหกิจ

6) ในปี 2547 - 2549 บมจ. ทีโอที มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Assets : ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE) ลดลง ซึ่งก็สอดคล้องกับทิศทางของค่า EVA ที่ลดลงเช่นเดียวกัน และสาเหตุที่ EVA ติดลบในขณะที่ ROA และ ROE ของ บมจ. ทีโอที เป็นบวกนั้น เนื่องจากในการคำนวณ ROA และ ROE จะใช้กำไรสุทธิที่รวมรายได้จากสัมปทานไว้ด้วย จึงทำให้ บมจ. ทีโอที มีกำไรสุทธิ นอกจากนี้ EVA ยังหักด้วยต้นทุนค่าเสียโอกาสของเงินทุนอีกมากกว่า 10,000 ล้านบาท ต่อปี

7) ในปี 2549 ROA และ ROE ของ บมจ. ทีโอที เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของธุรกิจประเภทเดียวกันจะมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยของอุตสาหกรรมในประเทศไทยที่มีค่าติดลบ เนื่องจาก ROA และ ROE ของ บมจ. ทีโอที รวมรายได้จากสัมปทานเข้าไปเป็นรายได้ของ บมจ. ทีโอที ในการ

8) ภาษีสรรพสามิตธุรกิจโทรคมนาคมที่อนุญาตให้เอกชนหักออกจากรายได้จากการร่วม
 การงานที่ต้องส่งให้ บมจ. ทีโอที ไม่มีผลกระทบต่อ EVA ของ บมจ. ทีโอที เนื่องจากการคิด
 มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ของ บมจ. ทีโอที เราจะพิจารณาเฉพาะรายได้จากการดำเนินงานของ
 บมจ. ทีโอที เอง ดังนั้นการลดลงของรายได้จากการร่วมการงานดังกล่าวจะไม่กระทบต่อมูลค่าเพิ่มเชิง
 เศรษฐศาสตร์ของ บมจ. ทีโอที แต่จะกระทบกำไรสุทธิของ บมจ. ทีโอที และอัตราส่วน
 ทางการเงินอื่นๆ ของ บมจ. ทีโอที เช่น ROA ROE และ Profit Margin เป็นต้น

9) ค่าธรรมเนียม กทช. มีผลกระทบต่อ EVA ของ บมจ. ทีโอที เนื่องจากค่าธรรมเนียม
 กทช. ดังกล่าว เป็นค่าใช้จ่ายของ บมจ. ทีโอที ดังนั้นจะกระทบกับ NOPAT ของ บมจ. ทีโอที
 โดยทำให้ NOPAT และ EVA ของ บมจ. ทีโอที ในปี 2548 และ 2549 ลดลง จำนวน 843.8
 ล้านบาท และ 1,618 ล้านบาท ตามลำดับ

10) หลักเกณฑ์ Interconnection Charge ของ กทช. มีผลกระทบต่อ EVA ของ
 บมจ. ทีโอที ตั้งแต่ เอกชน ไม่จ่าย Access Charge ให้ บมจ. ทีโอที โดยจะทำให้ในปี 2550
 บมจ. ทีโอที ไม่มีรายได้ค่า Access Charge จำนวน 13,754 ซึ่งจะส่งผลให้ในปี 2550 บมจ. ทีโอที
 จะมี EVA ติดลบสูงถึง 29,380.35 ล้านบาท ติดลบเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2549 เท่ากับ
 13,601.46 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 86.20

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 การให้บริการเชิงสังคมเพื่อให้มีบริการอย่างทั่วถึง (Universal Service Obligation : USO)

รัฐวิสาหกิจถูกจัดตั้งขึ้นโดยเหตุผลหลายประการ เช่น เพื่อดูแลการลงทุนในโครงการ
 สาธารณูปโภคขนาดใหญ่ซึ่งอาจไม่มีเอกชนดำเนินการ เพื่อดำเนินการธุรกิจที่กลไกตลาดทำงาน
 ไม่สมบูรณ์ (Market Failure) เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ภาครัฐในกิจกรรมที่มีผลกระทบเชิงลบ
 (Negative Externality) และต้องการการควบคุม และที่สำคัญ คือ กลไกของภาครัฐในการ

ดำเนินงานเพื่อสังคม ซึ่งในการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจนั้นส่งผลให้เกิดภาระการให้บริการสังคมกรณีของ บมจ. ทีโอที ก็มีภาระการให้บริการเชิงสังคมเช่นกัน ทำให้การวัดมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ (Economic Value Added : EVA) ของ บมจ. ทีโอที อาจไม่สะท้อนผลงานทั้งหมดอย่างแท้จริง ดังนั้นเพื่อให้การวัด EVA ของ บมจ. ทีโอที สะท้อนผลงานขององค์กรอย่างแท้จริง ควรมีการแยกกิจกรรมเชิงสังคม และกิจกรรมเชิงพาณิชย์ออกจากกัน

ทั้งนี้ ปัจจุบัน คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคม มีการเก็บค่าธรรมเนียมการให้บริการอย่างทั่วถึง (Universal Service Obligation : USO) กับผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคม เพื่อนำเข้ากองทุนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมเชิงสังคม ดังนั้น หาก บมจ. ทีโอที สามารถระบุกิจกรรมเชิงสังคมที่ดำเนินการอยู่ได้ก็จะสามารถรับการสนับสนุนทางการเงินจากกองทุนดังกล่าวได้

5.2.2 แนวทางการแก้ไขปัญห Economic Value Added (EVA) ติดลบ

บมจ. ทีโอที ควรพัฒนาธุรกิจใหม่เพื่อสร้างรายได้ชัดเจนรายได้ที่ลดลงของธุรกิจหลัก เช่น ธุรกิจอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง บริการ Content บนบริการโทรศัพท์บ้าน และโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นต้น สำหรับการทำธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 3 G ควรร่วมมือกับพันธมิตรทางธุรกิจเพื่อดำเนินการ บริหารจัดการสินทรัพย์ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การปรับโครงสร้างองค์กรเป็นเรื่องที่สำคัญ โดยแบ่งแยกองค์กรออกเป็น Business Units จากนั้น หาแนวทางพัฒนาหน่วยธุรกิจต่างๆ โดยอาจพิจารณาหาพันธมิตรทางธุรกิจเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ดังนั้น บมจ. ทีโอที ควรจัดทำแผน Turnaround ที่มีเป้าหมายในการลดการพึ่งพารายได้จากความร่วมมือกันเพื่อให้องค์กรสามารถมีกำไรสุทธิจากการดำเนินงานขององค์กรเอง จนสามารถมี EVA เป็นบวก โดยกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานในด้านต่างๆ เช่น กลยุทธ์ในการเพิ่มรายได้/ลดค่าใช้จ่าย กลยุทธ์ด้านการตลาด กลยุทธ์ด้านการบริหารสินทรัพย์ และกลยุทธ์ด้านการพัฒนาองค์กรเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน เป็นต้น นอกจากนี้ บมจ. ทีโอที ยังต้องประสบกับปัญหาต่างๆ อย่างมาก ที่จะกระทบต่อ EVA ของ บมจ. ทีโอที ในอนาคต เช่น เรื่องคดีความกับภาคเอกชนที่จะกระทบสถานะทางการเงินของบริษัทฯ การแข่งขันที่มากขึ้นจากการออกใบอนุญาตของ กทช. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการแข่งขัน การปรับตัวเพื่อรองรับการแข่งขัน เป็นต้น ดังนั้น บมจ. ทีโอที ควรจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงจากปัจจัยต่างๆ เพื่อกำหนดแนวทางรองรับผลกระทบเพื่อขจัดหรือลดความเสียหายที่อาจส่งผลให้ EVA ของ บมจ. ทีโอที ติดลบมากยิ่งขึ้น

5.3 ข้อจำกัดในการศึกษา

5.3.1 การประเมินผลกระทบที่มีต่อมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐศาสตร์ของ บมจ. ทีโอที ในครั้งนี้ จะประเมินเพียงปัจจัยที่สามารถวัดค่าได้ในเชิงปริมาณ และอาจมีปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อองค์กรอีกที่ไม่ได้นำมาวิเคราะห์ในการศึกษาครั้งนี้

5.3.2 รายการปรับปรุงจากงบทางบัญชีให้เป็นงบกำไรจากการดำเนินงานหลังหักภาษี และ งบทุนทรัพย์ นั้นในทางทฤษฎีสามารถปรับได้มากกว่า 100 รายการ แต่การศึกษาในครั้งนี้ จะปรับปรุงเฉพาะรายการที่สำคัญๆ และสามารถหาข้อมูลเปิดเผยได้เท่านั้น

5.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.4.1 การศึกษาในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะผลกระทบต่อ บมจ. ทีโอที ซึ่งเป็นหน่วยธุรกิจเดียวในตลาดโทรคมนาคมไทย ดังนั้นเพื่อความสมบูรณ์ของการศึกษาในอนาคต ควรศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นในภาพรวมทั้งหมดที่เกิดขึ้นกับทุนหน่วยเศรษฐกิจ ทั้งภาครัฐ ผู้ผลิต และผู้บริโภค

5.4.2 การศึกษาในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะผลกระทบในเชิงปริมาณ ดังนั้นเพื่อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ควรมีการศึกษาผลกระทบในเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เช่น ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ เป็นต้น